

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Jiří Moravec
Téma práce:	Bitcoin – Legal Aspects and Regulation
Rozsah práce:	98 stran (z toho 72 stran vlastního autorského textu)
Datum odevzdání práce:	8. 8. 2016

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomant si jako téma své diplomové práce zvolil problematiku bitcoinu a jeho právního rámce, což je problematika až revolučně nová, sledující dosud málo probádanou cestu této nové virtuální měny (či přesněji kvaziměny) do společenských vztahů regulovaných právem. Zvolené individuální téma je tedy nové a velmi aktuální a za jeho volbu lze diplomantovi vyslovit pochvalu.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Diplomantem zvolené téma je tématem nejen přesahujícím právní obor finančního práva a zasahujícím i do několika dalších právních odvětví, ale přesahujícím též obor právní vědy a zasahujícím do mimoprávních oblastí ekonomických, technických, kryptografických, telekomunikačních, softwarových atd. Zvolené téma vyžaduje k odpovědnému zpracování obeznámenost s celou řadou nejen právních institutů, ale i ekonomických postulátů, finančních a technických postupů a rovněž obeznámenost s faktickým a právním vývojem bitcoinu a jeho používání v cizích zemích. Diplomant osvědčuje orientaci ve všech uvedených oblastech i dostatečnou teoretickou fundovanost umožňující mu kvalitní zpracování zvoleného tématu. Z použitých metod dominuje v předložené práci metoda deskriptivní, komparativní a syntetická, zastoupena v menší míře je rovněž metoda analytická.

3. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Obvykle sledované cíle tohoto typu kvalifikačních prací i vlastní cíle vymezené v úvodu práce předložená diplomová práce přijatelnou mírou splňuje.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení „Protokolu o vyhodnocení podobnosti závěrečné práce“ v systému Theses.cz	Diplomant samostatně identifikoval některé relevantní právní i ekonomické aspekty a problémy, jakož i prameny dotýkající se zvoleného tématu diplomové práce. S dostatečnou mírou samostatnosti vybranou tematiku také zpracoval. V práci jsou přítomny vlastní diplomantovy hodnotící závěry, byť někdy poněkud diskutabilní. Protokol o vyhodnocení podobnosti závěrečné práce vykázal podobnost s větším počtem (179) jiných dokumentů, přičemž míra podobnosti je u každého z nich nižší než 5 %. Při bližším namátkovém zkoumání lze konstatovat, že podobnost u mnohých protokolem identifikovaných materiálů je dána pouze textem MIT licence diplomantem řádně citovaným. Uvedenou zanedbatelnou míru podobnosti tedy nelze

	považovat za závadu předložené diplomové práce a lze ji plně akceptovat.
Logická stavba práce	Diplomová práce je z hlediska systematického vhodně logicky a ústrojně členěna.
Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací	Diplomant pracoval s dostatečně rozsáhlým okruhem literatury, v němž dominují zdroje zahraniční. Mezi diplomantem využitými prameny jsou hojně zastoupeny i zdroje internetové. Na použité prameny diplomant odkazuje v dostatečně dimenzovaném poznámkovém aparátu své práce. Jeho citace jsou korektní a v souladu s citačními normami a uzancemi.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka diplomantovy analýzy je dostatečná a splňuje základní nároky kladené na daný typ kvalifikačních prací.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava předložené práce je velmi dobrá. Práce neobsahuje žádné grafy ani tabulky.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň předložené práce je uspokojivá. Diplomant si zvolil sepsání předložené práce v anglickém jazyce, který zjevně není jeho jazykem mateřským. Nevyhnul se proto v textu své práce řadě jazykových nedokonalostí a ortografických pochybení i zjevných překlepů (např. na str. 46, 47, 56, 64, 68, 69, 70, 71 a dalších), na které je však nutno pohlížet shovívavěji, než kdyby práce byla sepsána v českém jazyce.

4. Další vyjádření k práci

V předložené diplomové práci diplomant vcelku úspěšně postihuje vybrané aspekty virtuální měny bitcoin a bitcoinového platebního systému včetně širších přesahů do souvisejících právních vztahů. Jeho zpracování je sdílné a diplomant si správně všímá relevantních právních souvislostí. Ne vždy se ale s prezentovanými právními problémy beze zbytku a logicky konzistentním způsobem vyrovnává. Jeho analýzy jsou mnohdy jen naznačené a chybí jim myšlenkové dotažení či potřebná větší hloubka. Základní požadavky na daný typ kvalifikačních prací však předložená diplomová práce splňuje.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

- K textu na str. 66 (poslední odstavec):
Diplomant naznačuje, jak by měla vypadat česká právní úprava bitcoinu de lege ferenda. Mohl by rozvinout svou myšlenku a uvést, jakých subjektů by se měla týkat, komu by měla být uložena jím formulovaná povinnost složení jistoty (surety bond) a koho a kdy by se měla týkat povinnost udržování počáteční sumy ve virtuální měně?
- K textu na str. 68 (druhý odstavec):
Diplomant charakterizuje bitcoin jako „měnu“ nikoli virtuální, nýbrž digitální. Změnilo by se toto jeho kategorické nahlížení poukazem na skutečnost, že většina peněžních prostředků skutečných měn světa je rovněž udržována a existuje výlučně v digitální podobě? Jaký význam přikládá adjektivu virtuální a proč se mu tato charakteristika jeví jako nevhodná pro bitcoin?

- K textu na str. 68 (třetí odstavec):
Diplomant opírá svůj závěr, že bitcoiny nejsou penězi, o tři peněžní funkce. Proč vyloučil ze svého posuzování i čtvrtou základní funkci peněz tradovanou v klasické ekonomické literatuře, tj. funkci platidla (všeobecného prostředku plateb a převodů kapitálu – medium of payment)? A jak je tomu s funkcí míry hodnoty/zúčtovací jednotky (unit of account). Skutečně bitcoin tuto funkci nemůže plnit, a to ani ve světle existence stovek až tisíců obchodníků kótujících cenu prodávaného zboží či jiných statků v bitcoinech?

6. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě	Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.
7. Navržený klasifikační stupeň	Diplomovou práci navrhuji hodnotit klasifikačním stupněm „ velmi dobře “.

V Praze dne 2. 9. 2016

JUDr. Petr Kotáb, Ph.D.
Katedra finančního práva a finanční vědy PFUK